

Makalenin Dergiye Ulaşma Tarihi: 12.07.2016
Yayın Kabul Tarihi: 03.04.2017

Psikolojik Danışman/Rehber Öğretmenlerin 'Psikolojik Danışma' Kavramına İlişkin Sahip Oldukları Metaforların İçerik Analiz Yoluyla İncelenmesi

Reviewing Metaphors of Psychological Consultant/Guide Teachers About 'Psychological Consultation' by Content Analyzing

Uzm. Melih Burak ÖZDEMİR *

Öz :

Bu çalışmanın temel amacı, PDR mezunu psikolojik danışmanların/rehber öğretmenlerin 'psikolojik danışma' kavramına yönelik sahip oldukları metaforların içerik analizi aracılığıyla ortaya çıkarılmasıdır. Araştırmada nitel ve nicel araştırma yöntemleri birlikte kullanılmıştır. Çalışma 2015-2016 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Samsun ilinde görevli seçkisiz olarak seçilen 48 rehber öğretmen ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın verileri 'Psikolojik danışma.....gibidir/benzer; çünkü,.....' cümlesinin PDR mezunu psikolojik danışman/rehber öğretmenler tarafından tamamlanması ile elde edilmiştir. Çalışmada nitel araştırma desenlerinden biri olan olgu bilim araştırma deseni kullanılmış ve veriler içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. Katılımcıların ifadeleri incelendiğinde ürettikleri metaforların metafor sayısına göre sırayla; Kendini tanıma, ihtiyaç, geliştiren, belirsiz, yol gösteren, problem çözen, rahatlatan, fark ettiren ve koşulsuz kabul eden kavramsal kategorileri altında toplanabildiği görülmüştür. Psikolojik danışman/rehber öğretmenlerin psikolojik danışma'yı en fazla 'Işık' (f:3, %1.44) ve 'Ayna' (f:3, %1.44) ile eş anlamlı olarak algıladıkları görülmüştür. İleride yapılacak araştırmalarda yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin görüşlerini de dikkate ala-

* Bilim uzmanı, Uzm. Psk. Danışman, Hacı Yılmaz Yılmaz Rehberlik ve Araştırma Merkezi, Samsun/Çarşamba, mlhbrk52@hotmail.com

rak daha kapsamlı çalışmaların yapılması önerilmektedir. Nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanılması, gelecekte yapılacak metafor çalışmalarına da yol gösterici olacaktır.

Anahtar kelimeler: Psikolojik danışma, Metafor, Işık, Ayna

Abstract:

The main aim of this work is to reveal metaphors which psychological consultant/guide teachers graduated from psychological consultant and guidance have about 'psychological consultant' by the way analyzing of contents. Qualitative and quantitative searching techniques have been used in this study. The study has been realized in 2015-2016 academic year by 48 guide teachers chosen by chance who worked in Samsun. Study dates have been gotten by completing the sentences 'psychological consultation is like.....because.....' by psychological consultants/guide teachers. In this study fact science searching pattern which is one of the qualitative searching patterns has been used and datas have been analyzed by contents analyzing technique. By reviewing statements of participators, it has been seen that metaphors can be composed under conceptual categories in a row that; knowing yourself, needs, improving, uncertain, leading, solving problem, making someone feel relieved, making realized and accepting unconditionally. It has been seen that psychological consultant/guide teachers perceive psychological consultation equivalent with mostly 'light' (f,3, %1.44) and 'Mirror' (f,3; %1.44). It is suggested that more extensive studies should be done by caring views of administrators, teachers, students and guardians. Using qualitative and quantitative research techniques together will lead forth the study of metaphors in the future

Keywords: Psychological Counseling, Methaphor, Light, Mirror

Giriş:

Psikolojik danışma kavramı, danışanın hem iç dünyasına hem de çevresindeki kişilere ilişkin kaygılarını içermektedir (Hackney ve Cormier, 2005/Ergene ve Sevim, 2008). Literatür tarandığında *psikolojik danışma* kavramının standart bir tanımının olmadığı görülmektedir. Psikolojik danışma tanımının çokluğu da, şüphesiz bu kavramın ne olduğu konusundaki farklı görüşlerden kaynaklanmaktadır. Ancak tanımlarda ortak olan belirgin noktalar da vardır (Özgül, 1999).

Alan yazına baktığımızda psikolojik danışma, problemi olan bir danışan ile danışman arasında, danışanın kendisi ve çevresi ile daha etkili davranışlar geliştirmesini sağlayıcı yönde, uyarıcı bir bilgilendirme, tutum ve davranışları ile gerçekleştirilen ve danışanın kendisini daha iyi hissetmesi ve kişisel doyum sağlayacak şekilde davranması amacına yönelik, karşılıklı bir etkileşim süreci (Lewis, 1970; akt.Özgül, 1999); bireyin yetenekleri, becerileri, kendisini daha iyi anlaması ve kendi kendi kendine kararlar alabilir, problemlerini çözebilir hale gelmesini amaç-

layan, kişiye özgü dünyalarını daha önce erişemedikleri bir açıklıkla görmelerine, bunun sonucu olarak da gerçekçi bir tutumla olayları, yaşantıları ve fırsatları yeniden değerlendirmelerine olanak sağlayan, bireyin problemine çözüm yolu bulmasına, tutum ve davranışlarında değişiklik meydana gelmesini sağlayan bir süreç (Özgül, 1999), Amerikan Psikolojik Danışma Derneği (ACA) ya göre ise; (1997) ruh sağlığı, psikoloji ve gelişim ilkelerinin; bilişsel, duyuşsal, davranışsal ve etkileşimsel müdahale stratejileri aracılığıyla, bireyin iyi oluşu, kişisel ve meslek gelişimi ile pataoloji konularını ele alacak şekilde uygulanmasıdır.

Bu tanımlara bakıldığında psikolojik danışma kavramını belirli bir çerçeve içine oturtmak mümkün gibi gözükmemektedir. Kavramın tanımlanmasındaki bu zorluklar da aslında pek çok sorunu beraberinde getirmektedir. Bu da lisans eğitiminden başlayarak gerek öğrencilik yıllarında gerekse de mesleğe başlandığında psikolojik danışman/rehber öğretmenlerin zihinlerinde çözüm bulunması gereken bir sorun olarak yerini almaktadır.

Metafor, bir kavramın bireyde oluşturduğu etiket, anlam ya da kavramsal ifadelerdir. Bir görme ve anlama sürecidir. Bireylerin basit olarak bir kavramı bir başka kavramla açıklamasından daha önemli ve güçlü bir zihinsel üretimdir; çünkü ilgili kavrama dönük sahip olunan derinliği ve deneyimleri ifade eder (Eraslan, 2011).

Terapötik değer taşıyan metaforlar, soyut düşüncenin henüz gelişmediği dönemlerde örtük yaşantıların ve karmaşık kavramların anlaşılmasında önemlidir (Kararımk, 2015). Dilin ve sözcüklerin yetersiz kaldığı durumlarda bireylerin iç dünyalarına ait duygu ve düşüncelerin anlamı metaforla dış dünyaya taşınmaktadır. Metafor soyut düşünmenin ve soyut olayları kavramanın arkasındaki başlıca mekanizmadır. Freud ve Jung'dan beri psikolojik danışmada metaforik dil kullanımını terapötik değeri olan önemli bir araç olarak görülmektedir. Danışanın kendini açmasını kolaylaştıran metaforlar zenginleştirici bir öğrenme kaynağı olarak terapötik çalışma uyumunu geliştirir ve işbirliğini destekler. Metaforları sadece dolaylı anlatımı hedefleyen sözel ifadeler olarak gören geleneksel bakış açısının aksine; çağdaş yaklaşımlar metaforları kavramsal sistemin önemli ve bütüncül bir parçası olarak görmektedirler (Kararımk ve Güloğlu, 2012). Metafor kullanarak yaşanan olayların yanı sıra, olayların zihinsel ve duygusal önemi de ortaya çıkar (Kararımk, 2015).

Psikolojik danışman için metafor sadece bir araçtır. Metafor aracılığıyla terapötik iletişim ve ilişki kurmak kolaylaşır. Sadece metaforu kullanımına dayanan bir psikolojik danışma yaklaşımından söz etmek kuramsal olarak mümkün değildir (Kararımk, 2015).

Metafor anlatımları dilsel olmaktan çok düşünseldir. Anlattıkları olgunun kültürel model içerisinde hangi ulamlar ile ilişkilendirildiklerini gösterirler (Aksan, 2006). Depremi yaşayan öğrenciler depremle ilgili çok sayıda 'kıyamet günü', 'ölüm', 'Azrail' benzetmesi yaparken, depremi yaşamamış öğrenciler daha çok 'doğa olayı' ve 'sağlıksız yaşam' kategorilerine ait metaforlar üretmişlerdir (Kararımk, 2013). Kararımk ve Güloğlu (2012) çalışmalarında, psikolojik danışman

adaylarının psikolojik danışma sürecinde kullandıkları metaforların kendi zihinsel süreçlerini yansıttığı ve danışanla aralarındaki iletişimi kolaylaştırdığı bulunmuştur. Psikolojik danışman adaylarının psikolojik danışma sürecinde metafor kullandıklarını ve metaforların psikolojik danışma sürecindeki kolaylaştırıcı rolü görülmüştür. Süpervizyon sürecinde kullanılan metaforlar aracılığıyla psikolojik danışman adaylarının kendi ürettikleri metaforları sürece taşımışlardır. Süreç ilerledikçe zihinsel süreçlerine uygun metafor üretmeleri kolaylaşmıştır.

Metafor kullanılarak düşünce üretme sürecine de “*metaforik düşünce*” denir. Metaforik düşünme süreci çeşitli aşamalardan meydana gelmektedir. Bu süreci Sezer şöyle ifade etmektedir (2003);

1- Açıklanmak ya da anlamlandırılmak istenen soyut bir olgu (durum, olay, kavram)

2- Bu olguyu açıklamak için kullandığımız somut (belirgin) bir olgu ve bu olgunun

dilsel ifadesi

3- Bu iki olgu arasında kurulan (kurgulanan) özel denklikler (benzeşmeler)

Bu sürece göre öncelikle üzerinde analiz yapılacak sondaja tabi tutulacak bir olgu, durum, kavram belirlenir. Bu olgu, durum ya da kavramın metaforik analize uygun bir derinliğe ve kapsama sahip olması gerekmektedir. Bu aşama araştırmayı yapacak araştırmacı ya da yetkili kişi tarafından belirlenir. İkinci aşama ise araştırma sürecine katılan bireylerle ilgilidir. Burada bireylerin metafor üretmeleri istenen olgu, durum ya da kavram ile ilgili sahip oldukları derinlik, genişlik ve zenginlik belirleyici olacaktır. Üretilen metaforların niteliği bu zeminle ilgilidir. Üçüncü aşamada da neden bu metaforun seçildiği araştırma sürecine katılan kişiler tarafından açıklanmakta kısa ama derinlemesine bir bağlamda kurulan özel denkliğin nedenleri belirtilmektedir.

Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanı oldukça kapsamlıdır. PDR kapsamında farklı alt uzmanlık alanları yer almaktadır. Bu alt uzmanlık alanları içerisinde en yaygın olanı okul psikolojik danışmanlığıdır (Ergene, 2010). Metaforlarla ilgili yapılan literatür taramasında aslında metaforlarla ilgili eğitim alanında yapılmış birçok çalışma bulunmaktadır; ancak psikoloji alanında soyut kavramlarla ilgili metaforik algılamalar konusunda yapılmış çok fazla çalışma yoktur.

PDR hizmetlerinin bireyi ve toplumu dönüştürmede daha etkin olabilmesi kuşkusuz ki meslek elemanlarının yetişme sürecinde yeterli donanımı kazanmaları ve sürekli eğitim ile kişisel ve mesleki gelişimlerini sürdürmeleri ile mümkün olacaktır. Bu çalışmada üniversitelerin PDR bölümünden mezun olan ve Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda psikolojik danışman/rehber öğretmen olarak çalışan psikolojik danışman/rehber öğretmenlerin *psikolojik danışma* kavramına ilişkin algıları metaforlar yoluyla incelenmiştir.

Çalışmanın amacı aşağıdaki araştırma cümlelerine yanıt aramaktır.

1. Alan mezunu psikolojik danışmanların/rehber öğretmenlerin *psikolojik danışma* kavramına ilişkin sahip oldukları metaforlar nelerdir?

2. Alan mezunu psikolojik danışmanların/rehber öğretmenlerin 'psikolojik danışma' kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar hangi kavramsal kategoriler altında toplanabilir?

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

Çalışmamızda nitel araştırma desenlerinden biri olan olgubilim araştırma deseni kullanılmıştır. Çalışma 2015-2016 eğitim öğretim yılı güz döneminde Samsun ilinde görevli Psikolojik Danışma ve Rehberlik alan mezunu toplam 48 rehber öğretmenin gönüllü katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın verileri 'Psikolojik danışma.....gibidir/benzer; çünkü.....' cümlesinin alan mezunu psikolojik danışman/rehber öğretmenlerin cevaplandırması ile elde edilmiştir. Formu doldurmadan önce öğretmenlere metaforla ilgili açıklamalarda bulunulmuştur. İlk cümlede '*psikolojik danışma*' kavramı ile ilgili bir metafor yazmaları, ikinci kısımda ise bunu gerekçesi ile açıklamaları yani niçin sorusuna yanıt vermeleri istenmiştir.

2.2. Çalışma Grubu

Çalışma 2015-2016 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Samsun ilinde görevli seçkisiz olarak 59 rehber öğretmen ile çalışma başlatılmıştır. 7 rehber öğretmenin alan dışı olması, 4 tanesinin ise birden fazla metafor yazması ya da yazdığı halde sebebini açıklamaması sebebiyle, cevaplar ayıklanarak toplam 11 cevap değerlendirme dışı bırakılmış ve çalışma toplamda 48 psikolojik danışman/rehber öğretmen ile yürütülmüştür. Katılımcılara ilişkin bilgiler Tablo 1 ve 2'de sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcıların Cinsiyet ve Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

Cinsiyet	f	%	Lisans		Yüksek lisans	
			f	%	f	%
Erkek	25	52.08	24	96	1	4
Kadın	23	47.92	17	73.91	6	26.09

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan psikolojik danışman/rehber öğretmenlerden 23'ü (%47.92) kadın, 25'i (%52.08) erkektir. Kadın katılımcıların 17'si (%73.91) lisans mezunu, 6'sı (%26.09) yüksek lisans mezunu; erkek katılımcıların 24'ü (%96) lisans mezunu, 1'i (%4) yüksek lisans mezunudur.

Tablo 2. Katılımcıların Hizmet Yılına Göre Dağılımları

Cinsiyet	0-5 yıl		6-9 yıl		10-14 yıl		15 yıl ve üzeri	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Erkek	5	20	5	20	9	36	6	24
Kadın	10	43.47	3	13.04	6	26.08	4	17.39

Psikolojik danışman/rehber öğretmenlerden hizmet yılı olarak erkeklerin 5'i (%20) kadınların 10'u (%43.47) 0-5 hizmet yılı aralığında, erkeklerin 5'i (%20) ve kadınların 3'ü (%13.04) 6-9 yıl, erkeklerin 9'u (%36) ve kadınların 6'sı (%26.08) 10-14 yıl ve erkeklerin 6'sı (%24) ve kadınların 4'ü (%17.39) 15 yıl ve üzeri hizmet yılları arasındadır.

2.3. Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama aracının hazırlanmasında bu konuda daha önce yapılan araştırmalar (Altun ve Camadan,2013; Özpolat,2014;Ünal ve Ünal,2010; Eraslan; 2011) incelenmiş ve bu araştırmalarda kullanılan araçlara benzer şekilde; *psikolojik danışma* kavramına yönelik algının ortaya çıkarılması amacıyla katılımcılara 'psikolojik danışma..... gibidir/benzer; çünkü,.....' cümlesinin yazılı olduğu açık uçlu soruyu içeren soru formu yöneltilmiştir. Formun dağıtılmasının ardından metafor olgusu ile ilgili kısa bir açıklama yapılmış, metafor olgusunun daha net anlaşılması için birkaç örnek verilmiş ve tek bir metafor üzerinde yoğunlaşarak algılarını formda ifade etmeleri istenmiştir. Katılımcılara *psikolojik danışma* kavramına ilişkin kendi metaforlarını yazmaları için yaklaşık 20 dakika süre verilmiştir. Uygulanan ankette ayrıca katılımcıların cinsiyetlerini, hizmet yıllarını ve en son bitirdikleri eğitim kademesine ilişkin durumlarını belirtmeleri istenmiştir. Araştırma kapsamında kullanılan veriler bu şekilde elde edilmiştir

2.4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Psikolojik danışman/rehber öğretmenlerin *psikolojik danışma* kavramına ilişkin ürettikleri metaforların bir listesi yapılmıştır. Bu aşamada belirli bir metaforun, belirgin bir şekilde yazılıp yazılmadığı ve neden bu metaforu seçtiğine dair mantıksal açıklamalar yapıp yapılmadığı kontrol edilmiştir. Daha sonra öğretmen adaylarının metaforları ve sebepleri kodlanmıştır. Bu işlemin sonucunda birden fazla metafor yazan, herhangi bir metafor yazamayan veya yazdığı halde sebebini açıklayamayan ve alan dışı rehber öğretmenlerin cevapları ayıklanmış ve değerlendirme dışı bırakılmıştır. Böylece bütün analizlerden sonra *psikolojik da-*

nışma kavramına yönelik 11 cevap ayıklanarak araştırma dışında bırakılmış ve değerlendirilmeye alınmamıştır.

Öncelikle araştırmaya katılan rehber öğretmenlerin anketlerinin her birine bir numara verilmiştir. Her katılımcının sunduğu ankette dile getirilen metaforlar kodlanıp (örneğin, *Su, anne, İsviçre çakısı vb.*) belirlenmiştir. İçerik analizi tekniği kullanılarak her metafor diğer metaforlarla olan benzerlikleri veya ortak özellikleri bakımından analiz edilmiştir. Herhangi bir metafor kaynağını içermeyen, çift metafor yazan, herhangi bir gerekçenin ya da mantıksal dayanağın sunulmaması durumunda ya da mantıksız veya psikolojik danışma kavramının anlaşılmasına herhangi bir katkısı olmaması durumunda eleme yapılmıştır. Örneğin bir katılımcının '*psikolojik danışma hem aynadır, hem camdır*' şeklindeki çift metafor ifadesi bulunan form ya da '*psikolojik danışma ana gibidir/benzer çünkü kafana göre başlayıp, keyfi bir şekilde bırakamazsın. İlacın iyileştireceğine inanırsan iyileşirsin. Reçetesiz alamaz, kafana göre kullanamazsın*' gibi mantıksal dayanağın olmadığı, metafor ile dayanağın bağlantısız olduğu, *psikolojik danışma kavramının anlaşılmasına katkı koymayacak formlar değerlendirme dışı bırakılmıştır.*

Psikolojik danışman/rehber öğretmenler tarafından üretilen metaforlar, sebepleri de dikkate alınarak, araştırmacı tarafından belirlenen, ortak özelliklere göre oluşturulmuş kavramsal kategorilere ayrılmıştır. Bu şekilde geçerli olan metaforlar; *psikolojik danışma* kavramına yönelik olarak metafor sayısına göre ; "*Kendini Tanıma*", "*İhtiyaç*", "*Belirsiz*", "*Geliştiren*", "*Problem Çözen*", "*Yol Gösteren*", "*Rahatlatan*", "*Fark Ettiren*" ve "*Koşulsuz kabul eden*" şeklindeki kategoriler altında toplanmıştır. Psikolojik danışman/rehber öğretmenler tarafından üretilen metaforlar, ilgili temanın altına yerleştirilirken, her metafor konusu, kaynağı (gerekçesi) ve konusu ile kaynağı arasındaki ilişki (metafor ve sebebi) açılarından değerlendirilerek analiz edilmiştir.

Bu araştırmada elde edilen bulguların tutarlılığını sağlamak için kategorileri oluşturan kavramların kendi içinde ve diğer kategoriler ile tutarlılığı değerlendirilmiş, anlamlı bir bütün oluşturup oluşturmadığı test edilmiştir. Geçerliliği artırmak için veri analiz süreci detaylı olarak açıklanmıştır. Güvenirliği sağlamak için ise araştırmada ulaşılan kavramsal kategoriler altında verilen metaforların söz konusu kavramsal kategoriye temsil edip etmediğini kontrol etmek amacıyla alandan iki uzmanın görüşüne başvurulmuştur. Öncelikle araştırmacı tarafından her bir kavrama yönelik geçerli olan metafor listesi ve kavramsal kategorilerin yer aldığı listeler uzmanlara verilmiştir. Daha sonra iki uzman ve araştırmacı tarafından yapılan eşleştirmeler karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalarda her bir kavram için görüş birliği ve görüş ayrılığı sayıları tespit edilerek araştırmanın güvenirliliği Miles & Hubermanın (1994) Güvenirlik=görüş birliği/(görüş birliği+görüş ayrılığı) formülü kullanılarak hesaplanmıştır. Çalışmada *psikolojik danışma* kavramına yönelik % 75 oranında bir uzlaşma sağlanmıştır. Nitel çalışmalarda uzlaşmanın % 70'in üzerinde olması, çalışmanın güvenirliliği açısından yeterli görülmektedir. Çalışmaya özgü olarak gerçekleştirilen güvenirlilik değerinin %70'in üzerinde olması çalışmanın güvenirliliği açısından yeterli görülebilir.

3. BULGULAR

Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim dalı mezunu psikolojik danışmanların/rehber öğretmenlerin *psikolojik danışma* kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar nelerdir? şeklinde belirlenen birinci araştırma problemine ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıdaki gibidir

Tablo:3 Psikolojik danışmanların/rehber öğretmenlerin, *psikolojik danışmaya* ilişkin ürettikleri metaforlar

Metafor	f	%	Metafor	f	%
Işık	3	1.44	Anahtar	1	0.48
Ayna	3	1.44	Nerede biteceği bilinmeyen yol	1	0.48
Kitap	1	0.48	Sır küpü	1	0.48
Güneş	1	0.48	Duygu düşünce dışavurumu	1	0.48
Para	1	0.48	Hemhal olmak	1	0.48
Şemsiye	1	0.48	İnsan	1	0.48
Vernik	1	0.48	Suyun artırılması	1	0.48
Kuş	1	0.48	Şelale	1	0.48
Silgi	1	0.48	Çilingir	1	0.48
Arkadaşla sohbet	1	0.48	Baca temizliği	1	0.48
İç çamaşır ile gezmek	1	0.48	Fırtınalı havada yardım gemisi	1	0.48
Yolda olmak	1	0.48	Okyanusta yüzmek	1	0.48
Kadın	1	0.48	Ansiklopedi	1	0.48
Afrıkada yolculuk	1	0.48	Yapılmamış şeyler	1	0.48
Puzzle halısı	1	0.48	Yağmur sonrası güneş	1	0.48
Trafik levhası	1	0.48	İsviçre çakısı	1	0.48
Sözün bitmesi	1	0.48	Annelik	1	0.48
Maçta gol	1	0.48	Aysberg	1	0.48
Suya dökülen zeytinyağ	1	0.48	Okyanus	1	0.48
Su	1	0.48	Ruhun dinlenme ihtiyacının	1	0.48
Bataklıkta gül	1	0.48	giderilmesi		
İkili kapılı han	1	0.48	Boşlukta ışık aramak	1	0.48
Çiçek bahçesi	1	0.48			

En sık tekrarlanan metaforlar 3'er kez olmak üzere (%1.44) 'Işık ve Ayna' metaforudur. Örneğin; psikolojik danışman/rehber öğretmen (20) '*psikolojik danışma ışık gibidir/benzer çünkü kişinin ruh sağlığını olumsuz etkileyen duygu ve düşüncelerini fark ettirir*'; Psikolojik danışman/rehber öğretmen (15) '*psikolojik danışma ayna gibidir/benzer çünkü kişi bakmaya başladıkça kendini görecektir, keşfedecektir*' şeklinde ifade edilmiştir.

PDR mezunu psikolojik danışman/rehber öğretmenlerin *psikolojik danışma* kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar ortak özellikler bakımından hangi kavramsal kategoriler altında toplanabilir? şeklinde belirlenen ikinci araştırma problemine ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıdaki gibidir.

Elde edilen tüm metaforlar incelenmiş ve '*Kendini tanıma, ihtiyaç, belirsiz, geliştiren, yol gösteren, problem çözen, rahatlatan, fark ettiren ve koşulsuz kabul eden*'

şeklinde 9 kavramsal kategori altında toplanmıştır. Kavramsal kategorilerden biri “*kendini tanıma*”, olup örneğin; Psikolojik danışman/rehber öğretmen (3) ‘*Psikolojik danışma yolda olmak gibidir; çünkü o yolda kendinizi tanırsınız, yeni deneyimler edinirsiniz ve indiğiniz yer artık olmak, varmak istediğiniz yerdir*’. Psikolojik danışman/rehber öğretmen (6) ‘*Psikolojik danışma puzzle halısı gibidir/benzer çünkü kişinin parçalarını bütünleştirip kendini tanımasına, fark etmesine katkı koyar*’. Bu bağlamda ‘*yolda olmak ve puzzle halısı*’ metaforlarının ‘*Kendini tanıma*’ özelliği ile ilişkili olduğu düşünülmüştür. Bu kategoride değerlendirilen metaforlar ve frekansları Tablo 4’de sunulmuştur.

Tablo: 4 Kendini Tanıma kategorisine ait metaforlar ve frekansları

Metafor	f	Metafor	f
İşık	3	Anahtar	1
Ayna	2	Yolda olmak	1
İç çamaşırı ile gezmek	1	Baca temizliği	1
Okyanusta yüzmek	1	Yağmur sonrası güneş	1
Puzzle halısı	1	Nerede biteceği bilinmeyen	1
Suya dökülen zeytinyağ	1	yol	1
İki kapılı han	1	Arkadaşla sohbet	1
Duygu –düşüncenin	1	Aysberg	1
dışavurumu	1	Suyun artılması	1

Psikolojik danışman/rehber öğretmenlerin 18’inin psikolojik danışma kavramının ‘*kendini tanıma*’ özelliğine vurgu yapan metaforlar ürettikleri görülmektedir. Bu kategoriye yönelik 15 farklı metafor üretilmiş olup en çok tekrarlanan metafor ‘ışık ve ayna’ metaforlarıdır.

Psikolojik danışman/rehber öğretmen (1) ‘*Psikolojik danışma ayna gibidir/benzer; çünkü kişiye kendini gösterir*’

Psikolojik danışman/rehber öğretmen (11) ‘*Psikolojik danışma ışık gibidir/benzer; çünkü*

duygu ve düşünceleri sağlıklı bir şekilde değerlendirip farkındalık kazandırır’

Psikolojik danışman/rehber öğretmen (2) ‘*Psikolojik danışma ışık gibidir/benzer; çünkü ruha dokunmuştur*’

Psikolojik danışman/rehber öğretmen (37) ‘*Psikolojik danışma iç çamaşırı ile gezmek gibidir gibidir/benzer; çünkü açmadığım çok az şey kalır*’

Psikolojik danışman/rehber öğretmen (44) ‘*Psikolojik danışma suya dökülen zeytinyağ gibidir/benzer; çünkü bireyin sıkıntılarını gün yüzüne çıkartıp rahatlatır*’

Psikolojik danışman/rehber öğretmen (26) ‘*Psikolojik danışma iki kapılı han gibidir/benzer; çünkü hayata farkındalık kazandırır*’

Psikolojik danışman/rehber öğretmen (17) '*Psikolojik danışma duygu ve düşüncenin dışı vurumu gibidir/benzer; çünkü iç dünyanın çözüme kavuşmasıdır*'

Psikolojik danışman/rehber öğretmen (16) '*Psikolojik danışma baca temizliği gibidir/benzer; çünkü olumsuz duygu ve düşüncelerin arındırılması gerekir*'

Psikolojik danışman/rehber öğretmen (19) '*Psikolojik danışma okyanusta yüzmek gibidir/benzer; çünkü derine indikçe denizin tüm çeşitliliğini görebiliriz*'

Psikolojik danışman/rehber öğretmen (8) '*Psikolojik danışma yağmur sonrası güneş gibidir/benzer; çünkü kendimizi keşfetmemize engel olan duvarlar yıkıldığında gerçek benliğimizle tanışırız*'

Psikolojik danışman/rehber öğretmen (7) '*Psikolojik danışma anahtar gibidir/benzer; çünkü kişinin kendini tanımasına, çevreyle mutlu bir hayat yaşamasının kapısını açar*'

Psikolojik danışman/rehber öğretmen (21) '*Psikolojik danışma arkadaşla sohbet gibidir/benzer; çünkü yeni bakış açısı kazandırır*'

Psikolojik danışman/rehber öğretmen (45) '*Psikolojik danışma aysberg gibidir/benzer; çünkü zorlayıcı kısmın görülmesi için çaba sarfeder*'

Psikolojik danışman/rehber öğretmen (40) '*Psikolojik danışma suyun arıtılması gibidir/benzer; çünkü insan arınırsa insan olur*'

Şeklinde üretilen metaforların kaynağından konusuna (psikolojik danışma) atfedilen düşünce kişinin farkındalık kazanması, iç dünyasını çözüme kavuşturup tüm yönleriyle kendini tanıyabilmesidir.

Psikolojik danışman/rehber öğretmenlerin 9'unun psikolojik danışma kavramının '*İhtiyaç*' özelliğine vurgu yapan metaforlar ürettikleri görülmektedir. Bu kategoriye yönelik 9 farklı metafor üretilmiştir. Bu kategoride değerlendirilen metaforlar ve frekansları Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo:5 *İhtiyaç kategorisine ait metaforlar ve frekansları*

Metafor	f	Metafor	f
Güneş	1	Sözün bitmesi	1
Para	1	Maçta gol	1
Şemsiye	1	Su	1
Boşlukta ışık aramak	1	Çiçek bahçesi	1
Ruhun dinlenme ihtiyacı	1		

Psikolojik danışman/rehber öğretmen (41) '*Psikolojik danışma güneş gibidir, çünkü ısıtır*'

Psikolojik danışman/rehber öğretmen (24) '*Psikolojik danışma şemsiye gibidir, çünkü korur*'

Psikolojik danışman/rehber öğretmen (13) '*Psikolojik danışma boşlukta ışık aramak gibidir, çünkü kişi yalnız hissettiğinde danışmaya ihtiyaç duyar*'

Psikolojik danışman/rehber öğretmen (14) '*Psikolojik danışma para gibidir/benzer; çünkü kazandırır*'

Psikolojik danışman/rehber öğretmen (30) '*Psikolojik danışma sözün bitmesi gibidir/benzer; çünkü acı çeker ama yine de hayata tutunmaktan vazgeçmeyen tarafınızla danışmaya ihtiyaç duyarsınız*'

Psikolojik danışman/rehber öğretmen (27) '*Psikolojik danışma maçta gol gibidir/benzer; çünkü psikolojik danışma olmadan yaşam golsüz maç gibidir*'

Psikolojik danışman/rehber öğretmen (43) '*Psikolojik danışma su gibidir/benzer; çünkü kurak topraklara can verir*'

Psikolojik danışman/rehber öğretmen (42) '*Psikolojik danışma çiçek bahçesi gibidir/benzer; çünkü her çiçek farklı teknikle yetiştirilir*'

Psikolojik danışman/rehber öğretmen (34) '*Psikolojik danışma ruhun dinlenme ihtiyacı gibidir/benzer; çünkü ruh sağlığı olmadan beden sağlığı olmaz*'

Şeklinde üretilen metaforların kaynağından konusuna (psikolojik danışma) atfedilen düşünce ihtiyacıdır.

Psikolojik danışman/rehber öğretmenlerin 5'inin psikolojik danışma kavramının '*Belirsiz*' özelliğine vurgu yapan metaforlar ürettikleri görülmektedir. Bu kategoriye yönelik 5 farklı metafor üretilmiştir. Bu kategoride değerlendirilen metaforlar ve frekansları Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo:6 *Belirsiz kategorisine ait metaforlar ve frekansları*

Metafor	f	Metafor	f
Afrikada yolculuk	1	Okyanus	1
Kadın	1	İnsan	1
Nerede biteceği bilinmeyen yol	1		

Psikolojik danışman/rehber öğretmen (12) '*Psikolojik danışma okyanus gibidir, çünkü dibi belli değildir*'

Psikolojik danışman/rehber öğretmen (5) '*Psikolojik danışma Afrika'da yolculuk gibidir, çünkü karşımıza ne çıkacağını kestiremeyiz*'

Psikolojik danışman/rehber öğretmen (4) '*Psikolojik danışma kadına benzer, çünkü tam danışanı keşfettim dersin ki keşfin başındasın*'

Psikolojik danışman/rehber öğretmen (38) '*Psikolojik danışma insan gibidir/benzer; çünkü sürekli değişir*'

Psikolojik danışman/rehber öğretmen (25) '*Psikolojik danışma nerede biteceği bilinmeyen yol gibidir/benzer; çünkü süreç değişebilir*'

Şeklinde üretilen metaforların kaynağından konusuna (psikolojik danışma) atfedilen düşünce belirsizliktir.

Psikolojik danışman/rehber öğretmenlerin 4'ünün psikolojik danışma kavramının '*Geliştiren*' özelliğine vurgu yapan metaforlar ürettikleri görülmektedir. Bu kategoriye yönelik 4 farklı metafor üretilmiştir. Bu kategoride değerlendirilen metaforlar ve frekansları Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo.7 *Geliştiren kategorisine ait metaforlar ve frekansları*

Metafor	f	Metafor	f
Şelale	1	Yapılmış şeyler	1
Ansiklopedi	1	Vernik	1

Psikolojik danışman/rehber öğretmen (29) '*Psikolojik danışma şelale gibidir, çünkü sürekli kendini yeniler, aktığı yeri doldurur*'

Psikolojik danışman/rehber öğretmen (23) '*Psikolojik danışma yapılmamış şeyler gibidir, çünkü merak, heyecan, keşif gerektirir*'

Psikolojik danışman/rehber öğretmen (39) '*Psikolojik danışma ansiklopedi gibidir/benzer; çünkü sürekli araştırmayı gerektirir*'

Psikolojik danışman/rehber öğretmen (32) '*Psikolojik danışma vernik gibidir, çünkü parlatır*'

Şeklinde üretilen metaforların kaynağından konusuna (psikolojik danışma) atfedilen düşünce kendini yenileme, geliştirmedir.

Psikolojik danışman/rehber öğretmenlerin 3'ünün psikolojik danışma kavramının '*Yol gösteren*' özelliğine vurgu yapan metaforlar ürettikleri görülmektedir. Bu kategoriye yönelik 3 farklı metafor üretilmiştir. Bu kategoride değerlendirilen metaforlar ve frekansları Tablo 8'da sunulmuştur.

Tablo: 8 Yol gösteren kategorisine ait metaforlar ve frekansları

Metafor	f	Metafor	f
Kuş	1	Fırtınalı havada yardım gemisi	1
Trafik levhası	1		

Psikolojik danışman/rehber öğretmen (35) '*Psikolojik danışma kuş gibidir/benzer; çünkü uçurur*'

Psikolojik danışman/rehber öğretmen (36) '*Psikolojik danışma fırtınalı havada yardım gemisi gibidir/benzer; çünkü hayat her zaman gülmez*'

Psikolojik danışman/rehber öğretmen (33) '*Psikolojik danışma trafik levhası gibidir/benzer; çünkü kişiye nerede olduğunun farkına varırır, kayb olduğunda yolunu buldurur*'

Şeklinde üretilen metaforların kaynağından konusuna (psikolojik danışma) atfedilen düşünce yol göstermedir.

Psikolojik danışman/rehber öğretmenlerin 3'ünün psikolojik danışma kavramının '*Problem Çözen*' özelliğine vurgu yapan metaforlar ürettikleri görülmektedir. Bu kategoriye yönelik 3 farklı metafor üretilmiştir. Bu kategoride değerlendirilen metaforlar ve frekansları Tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo:9 Problem çözen kategorisine ait metaforlar ve frekansları

Metafor	f	Metafor	f
Silgi	1	İsviçre çakısı	1
Anne	1		

Psikolojik danışman/rehber öğretmen (47) '*Psikolojik danışma silgi gibidir, çünkü zihindeki bazı bilgileri temizlemeye yarar*'

Psikolojik danışman/rehber öğretmen (31) '*Psikolojik danışma İsviçre çakısı gibidir, çünkü çok amaçlıdır, her işe yarar*'

Psikolojik danışman/rehber öğretmen (48) '*Psikolojik danışma anne gibidir/benzer; çünkü ihtiyaç analizini çok iyi belirler*'

Şeklinde üretilen metaforların kaynağından konusuna (psikolojik danışma) atfedilen düşünce problem çözen, sorun giderendir.

Psikolojik danışman/rehber öğretmenlerin 3'ünün psikolojik danışma kavramının '*Rahatlataın*' özelliğine vurgu yapan metaforlar ürettikleri görülmektedir. Bu kategoriye yönelik 3 farklı metafor üretilmiştir. Bu kategoride değerlendirilen metaforlar ve frekansları Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo.10 *Rahatlatan kategorisine ait metaforlar ve frekansları*

Metafor	f	Metafor	f
Bataklıktaki gül	1	Hemhal olmak	1
Kitap	1		

Psikolojik danışman/rehber öğretmen (46) '*Psikolojik danışma hemhal olmak gibidir, çünkü aynı şeyleri hissetmeden olmaz*'

Psikolojik danışman/rehber öğretmen (10) '*Psikolojik danışma bataklıktaki gül gibidir, çünkü tüm olumsuzluklara rağmen tebessüm oluşturur*'

Psikolojik danışman/rehber öğretmen (18) '*Psikolojik danışma kitap gibidir, çünkü istediğinde sığınırın*'

Şeklinde üretilen metaforların kaynağından konusuna (psikolojik danışma) atfedilen düşünce rahatlatan, güven verendir.

Psikolojik danışman/rehber öğretmenlerin 2'sinin psikolojik danışma kavramının '*Fark Ettiren*' özelliğine vurgu yapan metaforlar ürettikleri görülmektedir. Bu kategoriye yönelik 2 metafor üretilmiştir. Bu kategoride değerlendirilen metaforlar ve frekansları Tablo 11'de sunulmuştur.

Tablo:11 *Fark ettiren kategorisine ait metaforlar ve frekansları*

Metafor	f	Metafor	f
Çilingir	1	Ayna	1

Psikolojik danışman/rehber öğretmen (9) '*Psikolojik danışma ayna gibidir/benzer; çünkü gerçeği gerçeklere gerçekçi gösterir*'

Psikolojik danışman/rehber öğretmen (22) '*Psikolojik danışma çilingir gibidir/benzer, çünkü uygun anahtar ile kilitli dünya karşımıza çıkar*'

Şeklinde üretilen metaforların kaynağından konusuna (psikolojik danışma) atfedilen düşünce fark ettiren, gösterendir.

Psikolojik danışman/rehber öğretmenlerin 1'i psikolojik danışma kavramının '*Koşulsuz kabul eden*' özelliğine vurgu yapan metaforlar ürettikleri görülmektedir. Bu kategoriye yönelik 1 metafor üretilmiştir. Bu kategoride değerlendirilen metaforlar ve frekansları Tablo 12'de sunulmuştur.

Tablo:12 Koşulsuz kabul eden kategorisine ait metaforlar ve frekansları

Metafor	f
Sır küpü	1

Psikolojik danışman/rehber öğretmen (28) '*Psikolojik danışma sır küpü gibidir/benzer; çünkü danışanın özelini bilir kimseyle paylaşmaz*'

Şeklinde üretilen metaforun kaynağından konusuna (psikolojik danışma) atfedilen düşünce koşulsuz kabuldür.

4. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmanın temel amacı psikolojik danışman/rehber öğretmenlerin '*psikolojik danışma*' kavramına ilişkin sahip oldukları metaforların içerik analizi yoluyla incelenmesi olarak belirlenmiştir. Katılımcıların ürettikleri metaforlar incelendiğinde bunların çeşitli kategoriler altında toplanabildiği görülmüştür. Ancak bu bulgulardan psikolojik danışman/rehber öğretmenlerin '*psikolojik danışma*' kavramına ilişkin genel yargılarına ulaşmanın zor olduğunu ifade etmek gerekmektedir. Bununla birlikte, araştırma kapsamında katılımcıların '*psikolojik danışma*' kavramına ilişkin algılarını birçok farklı metaforla ortaya koydukları bulunmuştur. Çalışmada '*psikolojik danışma*' kavramı, metafor analizinin doğası gereği bir tek boyuta indirgenerek açıklanmıştır. Ancak katılımcıların, '*psikolojik danışma*' kavramına ilişkin algılarını birden fazla kavramla da açıklayabilecekleri ihtimali söz konusudur.

Katılımcıların ifadeleri incelendiğinde ürettikleri metaforların toplam 9 farklı kavramsal kategori altında toplanabildiği görülmüştür. Bu kategorilerden *Kendini Tanıma* kategorisinin psikolojik danışman/rehber öğretmenler tarafından en fazla metaforun geliştirildiği kategori olduğu görülmüştür. Bu kategoriyi üretilen metafor sayısına göre sırasıyla *İhtiyaç*, *Belirsiz*, *Geliştiren*, *Yol gösteren*, *Problem Çözen*, *Rahatlatan*, *Fark ettiren* ve *Koşulsuz kabul eden* kategorileri takip etmiştir.

Psikolojik danışman/rehber öğretmenlerin '*psikolojik danışma*' kavramını '*Kendini anlama*', '*Kendini keşfetme*', '*Farkındalık kazanma*' ve '*İhtiyaç*' kavramlarıyla ilişkilendirdikleri ve bu bağlamda metaforlar ürettikleri görülmektedir. '*Psikolojik danışma*', kişinin kendini anlaması, farkındalık kazanması, problemlerini tanımlaması ve çözüm yolları üretmesi, kararlar alması, kapasitesini geliştirmesi, çevresiyle uyumlu ve sağlıklı bir iletişim halinde olması, kendini geliştirmesi ya da kendimiz ve diğerleriyle ilişkilerimiz hakkında bir öğrenme sürecidir. Literatüre baktığımızda ise; psikolojik danışma; problemleri ile onun probleminin çözümüne yardımcı olabilecek uzman kişi arasında problemin çözümüne dönük bir yardım sürecidir (Tan,1992), psikolojik danışmanlık; akıl sağlığına, psikolojik ya da insan gelişimine ilişkin ilkeler, kognitif, afektif, davranışsal özellikler, sistemli

müdahaleler, stratejilerle birlikte bireyin iyiliği, kişisel gelişimi ya da mesleki gelişimi hatta psikopatolojisi için uygulanır (Gladding,2000; akt. Özpolat, 2014)). Psikolojik danışman/rehber öğretmenlerin genel olarak ürettikleri metaforların *Kendini tanıma, ihtiyaç ve fark ettiren kategorileri* ile ilişkilendirmeleri ve yine bireyin *'Kendini anlaması, 'Kendini keşfetmesi', 'Farkındalık kazanması' ve 'İhtiyaç'* ile ilişkili görmeleri bu tanımlamalardaki *problemin çözümü, yardım süreci, insan gelişimine, bireyin iyiliği ve kişisel gelişimi* kavramlarıyla örtüşürülebilir.

Psikolojik danışma başarılı olduğunda danışan sorunları farklı bir bakış açısı ile görmeye başlar, sorunun nereden kaynaklandığını gördüğünde ise soruna yol açan unsurları daha iyi anlayabilir. Yine psikolojik danışmanın, yaşamda karşılaşılan sorunları çözmeye kullanılabilecek yöntemlerden yalnızca biri olduğu ve pek çok insan yaşamın beraberinde getirdiği değişikliklere kendi çabası, arkadaşları, ailesi ya da dini inançları sayesinde uyum sağlayabilmektedir. Fakat bu tarafların yardımına rağmen bazen yaşam öyle bir noktaya varabilir ki, profesyonel ve yetenekli bir yardımcının bu zorluklara uyum sağlama konusunda yol göstermesi gerekebilir (Hackney ve Cormier, 2005/Ergene ve Sevim, 2008). Bu anlamda psikolojik danışman/rehber öğretmenlerin *psikolojik danışmayı ihtiyaç ve yol gösteren* kategorileri altında metaforlarla açıklamaya çalışmaları bu anlamda doğru bir yaklaşımdır diyebiliriz.

'Geliştiren ve problem çözen' kategorileri altında üretilen metaforların, *psikolojik danışma*; kişinin kendini anlaması, farkındalık kazanması, problemlerini tanımlaması ve çözüm yolları üretmesi, kararlar alması, kapasitesini geliştirmesi, çevresiyle uyumlu ve sağlıklı bir iletişim halinde olması ve kendini geliştirmesi ya da kendimiz ve diğerleriyle ilişkilerimiz hakkında bir öğrenme süreci ve problemli kişi ile onun probleminin çözümüne yardımcı olabilecek uzman kişi arasında problemin çözümüne dönük bir yardım sürecidir (Tan,1992) tanımlarında geçen kavramlarla ile örtüştüğü söylenebilir. Rehberlik ise bireyin bakış açısını genişletmede, içerisinde buldukları dönemlerde kendilerinden beklenen becerileri kazanmalarında ve böylece tüm yönleriyle gelişebilmelerine katkı koyar. Rehberlik hizmetlerinin temel işlevlerinden birisi de geliştiriciliktir. Bu işlev Koç'a (2010; 62) göre bireyi tüm yönleriyle geliştirmeyi, içinde bulunduğu evrede kazanması gereken özellikleri kazanması ve kendisini bu şekilde geliştirmesi olarak açıklanmıştır. Yine *'yol gösteren'* bir kişi olarak algılanması rehberlik hizmetlerinin temel işlevlerinden birisi olan yöneltici rehberlik ile açıklanabilir. Dilekmen'in (2010;43) ifade ettiği gibi bireyin başarılı ve mutlu olmasında kişisel niteliklerine uygun alan, ders, okul ve meslek seçmesinin önemli bir etkisi bulunmaktadır.

Rehberlik ve psikolojik danışmanlık eğitimi gören kimselere verilen *'Counselor'* ünvanının Türkçe karşılığı psikolojik danışmandır. Günümüzde ise bu iki unvan birlikte kullanılmakta ve bu durum ise farklı anlaşılmalara neden olabilmektedir. Bu bağlamda psikolojik danışman/rehber öğretmenlerin rol karmaşalarının bir anlamda öğrencilik döneminden başladığını söyleyebiliriz (Özpolat,2014). Türkiye'de Psikolojik Danışma ve Rehberlik mesleğine ilişkin bir meslek tanımlaması-

nın bulunmaması (Ergene, 2010) öğrencilerin gerek üniversite yıllarında gerekse de meslek hayatına atıldıktan sonraki aşamada kendi meslekleriyle ilgili kavramları algımlarken bu kavramları bir birine karıştırmalarına yol açmaktadır. Aslında psikolojik danışma ve rehberlik kavramları iç içe kavramlar olmalarına rağmen uygulamada birbirlerinden farklılıklar göstermektedirler (Kuzgun, 2000). Rehberlik hizmetleri bireye daha çok gelişimsel ve mesleki alanda sunulurken, psikolojik danışma hizmetleri bireyin kişisel sorunlarını derinlemesine inceleme gerektirir (Yeşilyaprak, 2001). Bu bağlamda iki kavramın birbirinden farklı yönlerinin uygulayıcı tarafından ayırt edilebilmesi gerekir. Bu ayrım yapılamaz ise psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin *psikolojik danışma* kısmı eksik kalacaktır. Araştırma kapsamında katılımcıların psikolojik danışma kavramını *belirsiz* kategorisi altında metaforlar üretmesi yukarıda değinilen durumlarla ilgili olduğu söylenebilir.

'*Rahatlataban ve koşulsuz kabul eden*' kategorilerine baktığımızda ise üretilen metaforların, etkili bir psikolojik danışma süreci ile örtüştüğü söylenebilir. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Alanında Çalışanlar İçin Hazırlanan Etik Kurallar Kitapçığı*'nda (2006) değinilen temel ilkelerden birisinin de *Bireysel ve Kültürel Farklılıklara Duyarlılık* olduğu ifade edilmiştir. Bu ilkeye göre yaş, cinsiyet, din, dil, ırk, sosyo-ekonomik düzey gibi bireysel ya da toplumsal farklılıkların verilecek hizmetlerin niteliğini etkilememesi gerekmektedir. Farklı bir deyişle *psikolojik danışma* önyargısız, taraf tutmayan, eleştirmeyen, rahatlataban bir tutum içinde olmalıdır. Katılımcıların psikolojik danışma kavramını *koşulsuz kabul eden ve rahatlataban* olarak algılamalarının değinilen temel ilkelerle paralellik gösterdiği söylenebilir.

Psikolojik danışman/rehber öğretmenlerin, '*belirsiz*' kategorisi altında ürettikleri metaforlara baktığımızda kavram karmaşası karşımıza çıkmaktadır. Özgüven (1999)'e göre psikolojik danışma, bireyin yetenekleri, becerileri, kendisini daha iyi anlaması ve kendi kendi kendine kararlar alabilir, problemlerini çözebilir hale gelmesini amaçlayan, kişiye özgü dünyalarını daha önce erişemedikleri bir açıklıkla görmelerine, bunun sonucu olarak da gerçekçi bir tutumla olayları, yaşantıları ve fırsatları yeniden değerlendirmelerine olanak sağlayan, bireyin problemine çözüm yolu bulmasına, tutum ve davranışlarında değişiklik meydana gelmesini sağlayan bir süreçtir. Doğal sürecin nasıl sonuçlanacağını baştan kestirebilmek zordur.

Psikolojik danışman/rehber öğretmenlerin ifadeleri çerçevesinde oluşturulan '*Kendini tanıma, ihtiyaç, belirsiz, geliştiren, yol gösteren, problem çözen, rahatlataban, fark ettiren, ve koşulsuz kabul eden*' kategorisinde yer alan metaforların içerdiği anlamlara dikkat edildiğinde genel olarak *psikolojik danışmanın* amaçlarıyla bu ifadelerin örtüştüğü söylenebilir. *Psikolojik danışmanın* bu şekilde algılanıyor olmasının olumlu bir durum olduğu düşünülmekte ve bu kapsamda yapılan çalışmaların devam etmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir. Psikolojik danışma, bireyi başka bir bireyin doğru yola sevk etmesi değildir. *Psikolojik danışma*, teknik özellikleri olan profesyonel bir hizmet alanıdır. *Psikolojik danışma* hizmetlerinin etkinliği çoğunlukla danışmanların bu alanda iyi yetişmiş olmalarına bağlıdır (Kepçeoğlu, 1996).

Metafor ile ilgili akademik çalışmalar oldukça yetersiz kaldığından bu durum metaforun psikolojik danışma sürecindeki işlevinin de anlaşılmasında eksiklik yaratmaktadır. Metafor kavramını açıklayan öncü nitel çalışmalar psikolojik danışma alanındaki bu gereksinimi karşılayabilir. Metaforun kavramsal olarak açıklandığı ve psikolojik danışma sürecinde nasıl kullanılabileceğine dair örneklerin verildiği nitel çalışmalara ve kültürümüzde daha iyi anlaşılmasını sağlamak amacıyla farklı disiplin alanlarından yardıma ihtiyaç vardır. Nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanılması, gelecekte yapılacak metafor çalışmalarına da yol gösterici olacaktır. Bu çalışmada psikolojik danışma kavramının nasıl algılandığı sadece psikolojik danışman/rehber öğretmenlerin kendilerine sorularak belirlenmeye çalışılmıştır. Bu durum araştırmanın bir sınırlılığı olarak kabul edilebilir. Dolayısıyla ileride yapılacak araştırmalarda yöneticiler, öğretmenler, öğrenciler ve velilerin görüşlerini de alarak daha geniş gruplarla çalışmalar yapılabilir. Bu araştırma nitel bir araştırma olması yönüyle elde edilen sonuçlar araştırmanın doğası gereği genellenememektedir. Dolayısıyla bu konuda nicel yöntemlerin kullanıldığı farklı araştırmalar yapıldığında ulaşılan bu gibi sonuçların genellenebilmesi sağlanabilir.

Kaynakça:

Aksan, M. (2006), *Metaphors of Anger: An Outline of a Cultural Mode*. *Journal of Linguistics and Literature* 3:1, 31-67.

Altun, T. ve Camadan, F. (2013), *Rehber Öğretmenlerin Rehber Öğretmen (Psikolojik Danışman) Kavramına İlişkin Algılarının Metafor Analizi Yoluyla İncelenmesi*. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21 (3), 883-918.

Dilekmen, M. (2010), *Rehberliğin başlıca türleri*. İçinde G. Can (Ed.). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik* (11. Baskı). Ankara: PegemA.

Eraslan, L. (2011), *Sosyolojik Metaforlar*. *Akademik Bakış Dergisi*. 27.

Ergene, T. (2010), *Psikolojik Danışman Yetiştirme Yeterlilikleri ve Süpervizyon*. *Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Sorunları Sempozyumu II*, 16-18 Ağustos, Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

Hackney, H. ve Cormier, S. (2005), *Psikolojik Danışma İlke ve Teknikleri: Psikolojik Yardım Süreci El Kitabı*. (Çeviren. Ergene, T. ve Sevim Aydemir, S. 2008).

Kararımak ve Güloğlu (2011), *Bireyle Psikolojik Danışma Uygulamasında Süreç Yönelimli Metafor Kullanımı*. XI. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi. 3-5 of Ekim Ege University, Kuşadası, Türkiye. (syf.55-56)

Kararımak, Ö. ve Güloğlu, B. (2012), *Metafor: Danışan ve Psikolojik Danışman Arasındaki Köprü*. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (37), 122-135.

Kararımak, Ö. (2015), *Çocukla Psikolojik Danışmada Metaforik Süreç*. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5 (43), 115-127.

Kepeçoğlu, M. (1996) Psikolojik Danışma ve Rehberlik. (10.Baskı), Ankara: Özdemir Ofset

Karakuş, U. (2013), Depremi Yaşamış ve Yaşamamış Öğrencilerin Deprem Algılarının, Metafor Analizi ile İncelenmesi. Doğu Coğrafya Dergisi, 18 (29).

Koç, M. (2010), Psikolojik danışma ve rehberlikte başlıca hizmet türleri. İçinde M. Güven (Ed.), Psikolojik Danışma ve Rehberlik (3. Baskı). Ankara: Anı.

Kuzgun, Y. (2000), Rehberlik ve psikolojik danışma. Ankara: ÖSYM Yayınları.

Özgüven, İ. (1999), Çağdaş Eğitimde Psikolojik Danışma ve Rehberlik, PDREM Yayınları.

Özpolat, A.R. (2014), Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bölümü Öğrencilerinin 'Psikolojik Danışma' Kavramına İlişkin Sahip Oldukları Metaforlar. Kastamonu Eğitim Dergisi, 22 (1), 385-396.

Sezer, Engin (2003), "Dilde ve Edebiyatta "Yol" Metaforu", Kitaplık, S.65, Ekim, 88-92.

Tan ,H.(1992) ,Psikolojik Danışma ve Rehberlik, İstanbul: MEB Yayınları,Öğretmen Kitapları Dizisi

Ünal A. ve Ünal, E. (2010), Öğretmen ve Öğrencilerin Rehber Öğretmeni Algılamalarına İlişkin Bir Durum Çalışması. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 7 (2).

Yeşilyaprak, B. (2001), Eğitimde rehberlik hizmetleri. Ankara : Nobel Yayın Dağıtım.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011), Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Seçkin Yayınevi, Ankara

